

NÁVOD PRO POPIS DAT V NÁSTROJI ENTERPRISE ARCHITECT

DOPROVODNÝ MATERIÁL PRO METODIKU POPISU DAT

vytvořeno v rámci projektu

Zajištění podmínek pro kvalitní správu datového fondu a
zajištění řízeného přístupu k datům

Reg.č.: CZ.31.1.01/MV/23_62/0000062

Historie verzí

Verze	Datum vydání	Popis
1.1	7. 7. 2025	Přidání charakteristik pro vyhlášku 360/2023, přeorganizování existujících charakteristik
1	6. 1. 2025	První verze

1	Úvod	4
1.1	O MDG technologii	4
1.2	Slovník v šabloně	4
2	Popis dat v nástroji	5
2.1	Nadřazené pojmy	6
2.2	Přiřazování vlastností	6
2.3	Vztahy	6
2.4	Vyplňování charakteristik	7
2.5	Charakteristiky slovníku	7
2.6	Základní charakteristiky	8
2.7	Doplňující charakteristiky	8
2.7.1	Vlastnosti	8
2.8	Využívání pojmů z jiných slovníků pomocí IRI	9
2.9	Charakteristiky pro evidenci údajů agentury do Registru práv a povinností	9
2.9.1	Subjekty a objekty práva	9
2.9.2	Vlastnosti a vztahy	9
2.10	Charakteristiky vlastností pro popis strukturování dat v informačních systémech dle vyhlášky č. 360/2023 Sb. o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy	10
3	Publikace slovníku	11

1 ÚVOD

Tento dokument navazuje na Metodiku popisu dat – její přečtení a porozumění je pro následující text nezbytné. Aktuální verze metodiky je společně s aktuálními informacemi a podpůrnými materiály k popisu dat umístěna na Portálu o datech:

<https://data.gov.cz/popis-dat>

Tento návod nemá za cíl naučit čtenáře používat nástroj jako takový – nýbrž ukázat, jakým způsobem v daném nástroji popisovat data podle metodiky s pomocí připravené šablony.

Sparx Enterprise Architect (EA) je komerční nástroj, který podporuje několik modelovacích jazyků, včetně ArchiMate a UML. Připravili jsme šablonu v podobě MDG technologie pro popis dat, pomocí které můžete tvořit slovníky. Materiál byl psán s verzí 16.1 Enterprise Architect.

1.1 O MDG technologii

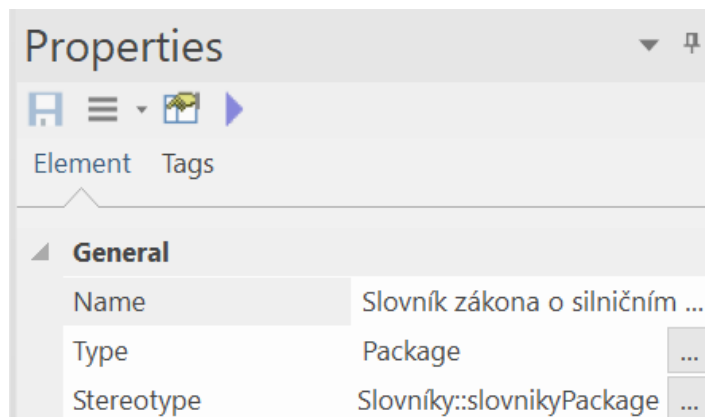
MDG technologie v sobě obsahuje šablony jednotlivých prvků popisu dat a je pro tvorbu slovníků pomocí Enterprise Architect povinná. Pro její instalaci následujte návod na stránce **Import MDG Technologies to Model** uživatelské příručky EA.

1.2 Slovník v šabloně

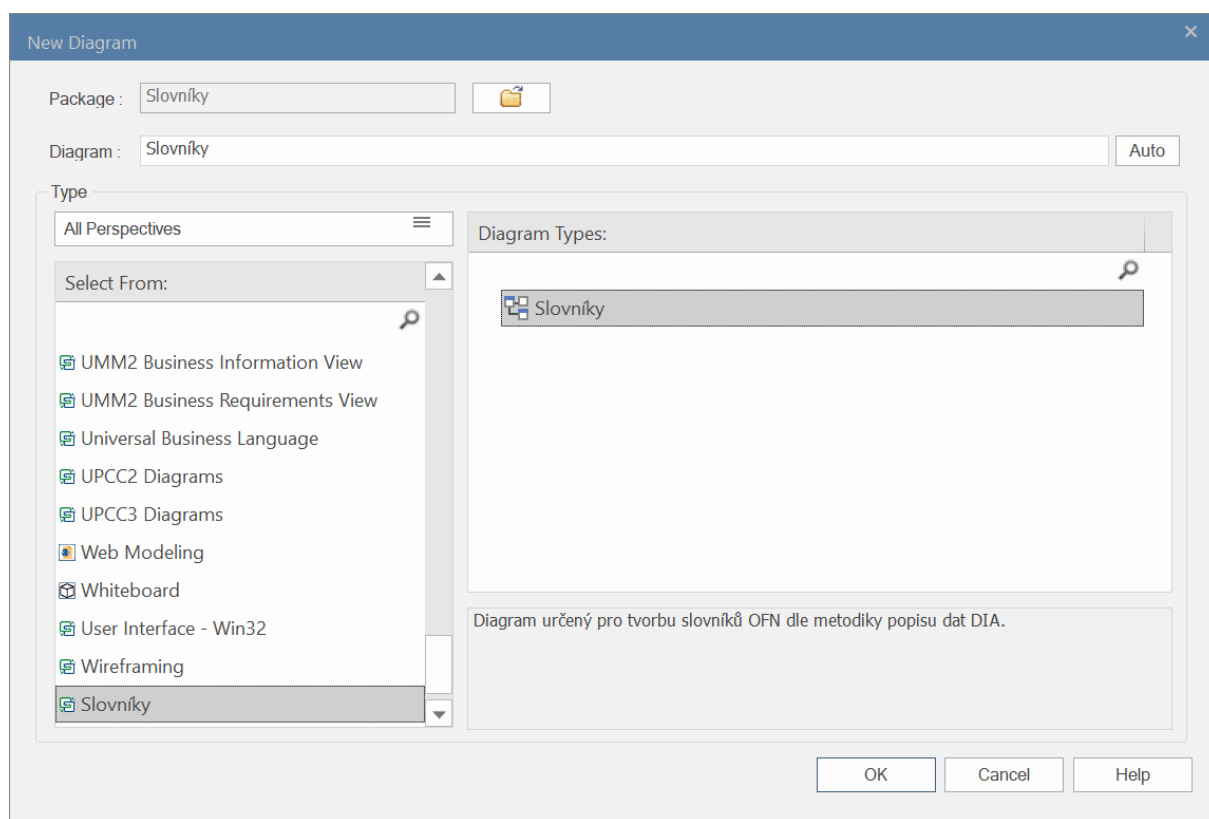
Šablona obsahuje příkladový slovník z metodiky. Tímto slovníkem se můžete podle své libosti inspirovat, využít jeho pojmy, nebo ho smazat. Jedná se o lokální kopii tohoto slovníku, jeho úpravou se publikovaná verze nijak nemění.

2 POPIS DAT V NÁSTROJI

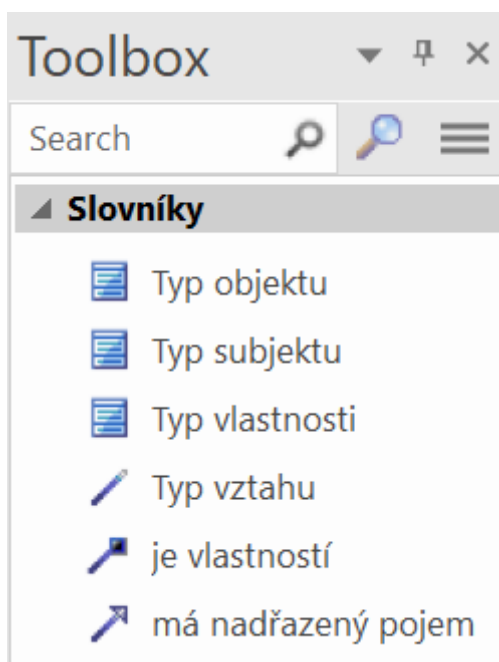
Pomocí jednoho balíčku („package“) se tvoří jeden slovník. Na tomto slovníku můžete pracovat v libovolném množství pohledů (neboli „diagramů“) – vizuální rozpoložení prvků na výsledný slovník nemá žádný vliv. Package musí mít stereotyp <<slovníkyPackage>>, aby se k němu daly vyplnit základní charakteristiky (viz [Charakteristiky slovníku](#)):

Popis dat v EA začíná vytvořením diagramu typu „Slovníky“ v nabídce „New diagram“:

Pokud vytvoření pohledu a instalace MDG technologie proběhla v pořádku, měli byste před sebou vidět prázdný pohled, ke kterému je automaticky přiřazena paleta („toolbox“) obsahující prvky pro popis dat:

Subjekty práva, objekty práva, a vlastnosti jsou vyjádřeny pomocí tříd („krabiček“).

2.1 Nadřazené pojmy

Nadřazené pojmy se vyjadřují pomocí vazby **má nadřazený pojem**, která je dostupná v paletě. Například v základním příkladě ze šablony má „Řidič“ jako nadřazený pojem „Fyzická osoba“.

2.2 Přiřazování vlastností

Vlastnosti se k subjektům nebo objektům práva přiřazují pomocí vazby **je vlastností** z palety. V základním příkladě ze šablony je vlastnost „Konstrukční rychlost“ přiřazena k „Vozidlo“.

2.3 Vztahy

Vztahy mezi subjekty a objekty práva se znázorňují pomocí vazby **Typ vztahu** z palety. V základním příkladě ze šablony je vyjádřen vztah „řídí vozidlo“ mezi „Řidič“ a „Vozidlo“.

2.4 Vyplňování charakteristik

Název se pro pojmy vyplňuje stejně, jako pro jakýkoliv jiný prvek EA. Další charakteristiky se popisují v podrobnostech pojmu na kartě „Slovníky“:

2.5 Charakteristiky slovníku

Název slovníku musí být unikátní vzhledem ke všem publikovaným slovníkům. Další obecné informace o slovníku se popisují v podrobnostech daného balíčku se slovníkem:

Charakteristika	Popis	Přípustné hodnoty
Popis	Doplňující informace o slovníku	Volný text
Adresa lokálního katalogu dat, ve kterém bude slovník registrován	Podle této adresy se budou vytvářet identifikátory slovníku a jednotlivých pojmů.	Odkaz (URL)

2.6 Základní charakteristiky

Základní charakteristiky z metodiky popisu dat. Jejich názvy začínají na „1. základ“.

Charakteristika	Popis	Přípustné hodnoty
Název	Název pojmu	Volný text
Popis	Popis pojmu	Volný text
Definice	Definice pojmu	Volný text
Zdroj	Zdroj pojmu	Odkaz URL (ELI), případně volný text

2.7 Doplnující charakteristiky

Doplnující charakteristiky dále upřesňují význam pojmu nad rámec minimální úrovně z metodiky popisu dat. Jejich názvy začínají na „2. doplnění“.

Charakteristika	Popis	Přípustné hodnoty
Související zdroj	Doplnující charakteristika. Zdroj, který nedefinuje, nýbrž upřesňuje význam pojmu (více informací)	Odkaz URL (ELI), případně volný text
Alternativní název	Další, neoficiální název pojmu (více informací)	Volný text
Ekvivalentní pojem	Ekvivalentní pojem vyplňovaného pojmu (více informací)	Identifikátor pojmu IRI z publikovaného slovníku
Identifikátor	IRI pojmu – nevyplňovat, pokud se jedná o ještě nepublikovaný pojem!	Identifikátor IRI

2.7.1 Vlastnosti

Charakteristika	Popis	Přípustné hodnoty
Datový typ	Doplnující charakteristika. Typ očekávaných hodnot vlastností (další informace)	Výběr ze seznamu nebo XSD identifikátor datového typu

2.8 Využívání pojmů z jiných slovníků pomocí IRI

Pro používání jiných pojmů je nutné znát jejich identifikátor (IRI) – jen tak poznáme, že jde o pojem z jiného slovníku. To také znamená, že tyto pojmy musí být před využitím katalogizované v Národním katalogu dat, ve kterém slovníky/pojmy vyhledáte společně s jejich IRI.

2.9 Charakteristiky pro evidenci údajů agendy do Registru práv a povinností

Pokud popisujete subjekty a objekty práva pro jejich následnou reprezentaci v RPP, můžete je popsat detailněji zvláštními charakteristikami definovanými v OFN pro slovníky, uvedeny níže. Jejich názvy začínají na „3. rpp“.

2.9.1 Subjekty a objekty práva

Charakteristika	Popis	Přípustné hodnoty
Agenda (kód)	Agenda, do které subjekt/objekt (resp. jeho údaje) patří (je „agendový vlastní“, tj. nepřebíraný)	Kód agendy z RPP
Agendový informační systém (kód)	Agendový informační systém (AIS), pro který jsou údaje subjektu/objektu práva „agendově vlastní“, tj. nepřebírané	Kód ISVS z RPP

2.9.2 Vlastnosti a vztahy

Charakteristika	Popis	Přípustné hodnoty
Je pojem sdílen v PPDF?	Sdílení údaje (plánované nebo již uskutečněné) v propojeném datovém fondu . „Ne“ znamená „není a nebude sdílen“ nebo „je sdílen, ale ne v PPDF“.	„Ano“ nebo „Ne“
Je pojem veřejný?	Určení, zdali je údaj (ne)veřejný, tj. (ne)přístupný veřejnosti	„Ano“ nebo „Ne“
Ustanovení dokládající neveřejnost pojmu	Ustanovení, ze kterého neveřejnost údaje vyplývá; vyplňuje se právě tehdy, když charakteristika pojmu „Je pojem veřejný?“ je „Ne“	Odkaz (URL), případně volný text

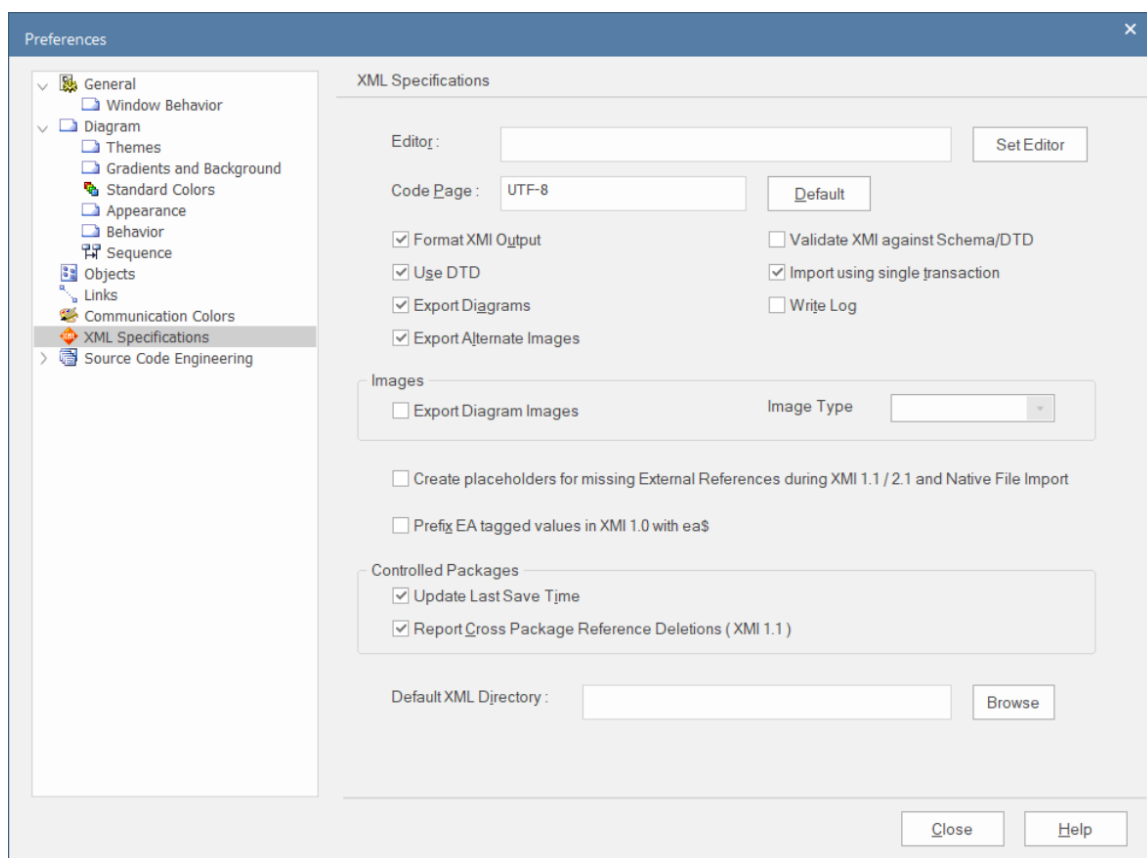
2.10 Charakteristiky vlastností pro popis strukturování dat v informačních systémech dle vyhlášky č. 360/2023 Sb. o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy

§ 23 vyhlášky č. 360/2023 Sb. o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy určuje povinnost strukturovat data informačních systémů veřejné správy podle několika kategorií. Tyto charakteristiky, které se vyplňují pouze pro vlastnosti, umožňují tyto informace uvést. Jejich názvy začínají na „**4. 360/2023**“.

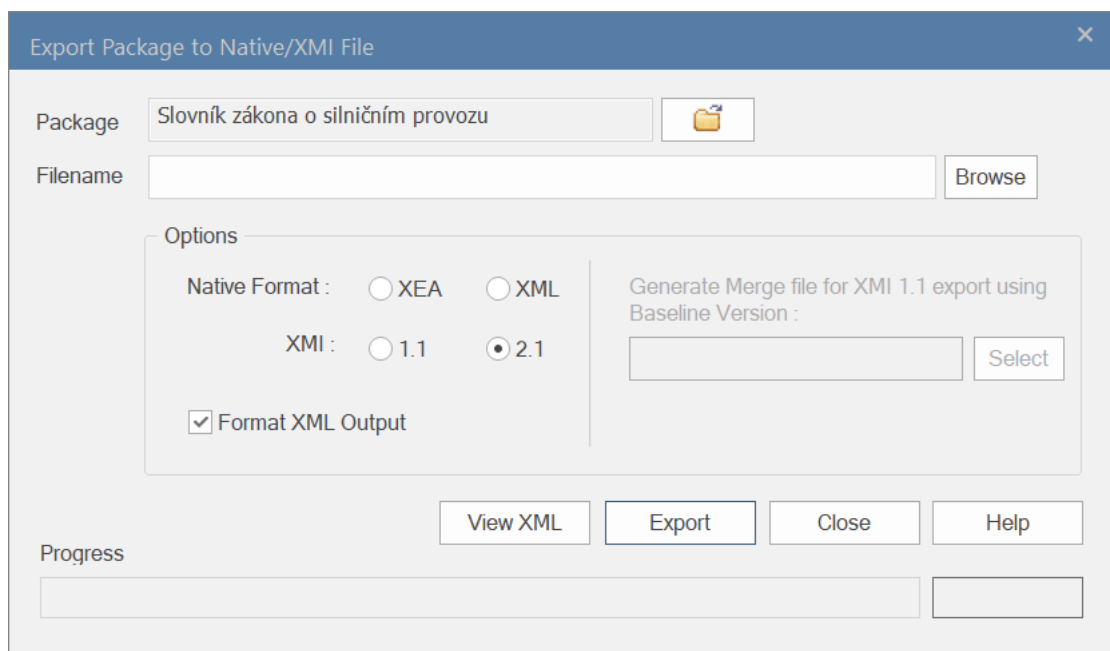
Charakteristika	Popis	Přípustné hodnoty
Způsob získání údaje	Přiřazení do kategorie, která charakterizuje odpovídající údaj z hlediska způsobu jeho získání či vzniku v rámci dané věcné oblasti.	Položka číselníku (odkaz na datovou sadu, výpis položek) – „Základních registrů“, „Jiných agend“, „Vlastní“, „Provozní“
Způsob sdílení údaje	Přiřazení do kategorie, která charakterizuje odpovídající údaj z hlediska způsobu jeho sdílení mimo danou věcnou oblast, ve které je spravován.	Položka číselníku (odkaz na datovou sadu, výpis položek) – „Veřejně přístupné“, „Poskytované na žádost“, „Zpřístupňované pro výkon agendy“, „Nesdílené“
Typ obsahu údaje	Přiřazení do kategorie, která charakterizuje odpovídající údaj z hlediska toho, nakolik je jeho obsah spojitelný s konkrétním identifikovatelným subjektem práva.	Položka číselníku (odkaz na datovou sadu, výpis položek) – „Identifikační“, „Evidenční“, „Statistické“

3 PUBLIKACE SLOVNÍKU

Pro publikaci je potřeba projekt převést do formátu slovníku podle OFN. Nejdříve si nastavte znakovou sadu exportovaných XML souborů na „UTF-8“, jak ukazuje obrázek:

Slovník pošlete na e-mailovou adresu data@dia.gov.cz v XML formátu, do kterého je balíček („Package“) potřeba exportovat (viz sekce [Export to XML](#) uživatelské příručky EA) s nastavením, které ukazuje obrázek:

Nezapomeňte zmínit, jaké je zamýšlené využití slovníku (např. evidence údajů agendy do RPP, výkladový slovník apod.).

Jakmile slovník schválíme, obdržíte slovník ve formátu dle OFN, který můžete nahrát a poté pro něj vytvořit katalogizační záznam do vašeho Lokálního katalogu dat.